

INTERNETINĖS MOKYMO PRIEMONĖS GEOGRAFIJOS PAMOKOSE: JŲ TAIKYMO ASPEKTAI

Laima Railienė

Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras, Šiaulių universitetas, Lietuva

Anotacija

Šiuolaikinė geografijos pamoka neįmanoma be informacinių technologijų. Jų panaudojimas ne tik pajvairina pamoką, ugdo mokinių dalykinius gebėjimus, suteikia papildomos informacijos, ugdo mokinių bendrąsias kompetencijas, bet ir pagilina mokinių gebėjimus, naudojant informacines, komunikacines technologijas (IKT). Pastaruoju metu daugumos mokyklų geografijos kabinetų yra aprūpinti kompiuteriais. Mokytojas ir mokiniai pamokoje gali naudotis ne tik IKT priemonėmis, esančiomis kabinete, bet yra galimybės pasinaudoti ir internetu.

Interneto panaudojimas geografijos pamokoje, leidžia sudominti mokinius geografią, skatina ieškoti papildomos informacijos, kuri pagilintų mokinių žinias iš mokomosios temos ir kt.

Kaip ir kitiems dalykams, geografijos mokymui yra parengta nemažai internetinių mokymo priemonių, internetinių mokomųjų svetainių. Respublikos geografijos mokytojai savo iniciatyva yra parengę geografijos užduočių ir patalpinę internetinėse svetainėse.

Straipsnyje yra aptariamas geografijos dalyko mokymas, panaudojant internetines mokymo priemones. Pateikiamas pamokos pavyzdys, kurioje ugdomojo proceso metu vienas iš pamokos metodų yra internetinių geografijos mokymo priemonių naudojimas.

Pagrindiniai žodžiai: *ugdymo(si) metodas, IKT kompetencija, dalykinė kompetencija, internetinė mokymo priemonė.*

Įvadas

Informaciniam pasauliui vis jaunesniame amžiuje kas kart labiau skverbiantis į vaikų gyvenimą, yra pastebimas nemažas mokinių mokymosi motyvacijos kritimas. Mokiniai daugiau laiko praleidžia prie kompiuterio, nei paima vadovėlį į rankas. Todėl labai aktualu išnaudoti visas galimas informacines komunikacines technologijas geografijos dalyko pamokose, siekiant ne tik pajvairinti geografijos pamoką, bet ir ugdant mokinių dalykines ir bendrąsias kompetencijas:

- rinkti ir analizuoti pateikiamą informaciją;
- atlikti artimos ir tolimos aplinkos tyrimus;
- orientuotis gamtinėje ir visuomeninėje aplinkoje;

- naudotis kartografiniais kūrinių;
- mokėti mokyti, komunikuoti, būti smalsiam, iniciatyviam, kūrybingam, pasitikėti savimi ir kt. (Bendrosios programos, 2008, Kompetencijų ugdymas, 2012).

Šiuolaikinio ugdymo esmė trumpai nusakoma taip: labai svarbu dėmesį ugdymo(si) procese sutelkti į asmenybės ugdymą. Reikia siekti, kad mokinys pats sąmoningai siektų žinių, būtų aktyvus ugdymo(si) proceso dalyvis. Mokytojas turi tapti veiklos klasėje organizatoriumi, mokinių padėjėju, mokinių aktyvios ir iniciatyvios veiklos drąsintoju. Mokytojas turi būti refleksyvus ugdymo praktikos tyrėjas ir tobulintojas, grįžtamosios informacijos teikėjas.

Vykdamas vertinimą ir įsivertinimą ugdymo(si) procese, siekiama gerinti mokymosi ir ugdymo kokybę, padėti mokiniui suvokti savo stiprybes ir tikslingai jas išnaudoti. Padėti mokiniui perprasti savo silpnybes ir numatyti būdus joms įveikti.

Šiuolaikinis mokymas turi atitikti šiuos principus: būti tikroviškas, aktualus ir patrauklus, motyvuojanti mokinių įgyti žinių, aiškus, tikslus, sudarantis galimybę suteikti mokiniams savarankiškumo. Vienas skvarbiusių šiuolaikinio mokymo principų – ugdymas turi būti pritaikytas skirtingų mokymo(si) poreikių ir stilių mokiniams. Mokiniai turėtų prisiimti skirtingus vaidmenis ir atsakomybę ugdymo(si) procese, turėtų galimybę plėsti akiratį ir būtų skatinami siekti daugiau (Kompetencijų ugdymas, 2012).

Analizės tikslas - atskleisti geografijos dalyko mokymo mokykloje esminius aspektus, panaudojant ugdymo(si) procese internetines mokymo priemones. Pateikti pamokos pavyzdį, kurioje ugdymo proceso metu vienas iš pamokos metodų yra internetinių geografijos mokymo priemonių naudojimas.

Interneto panaudojimo galimybės geografijos pamokoje

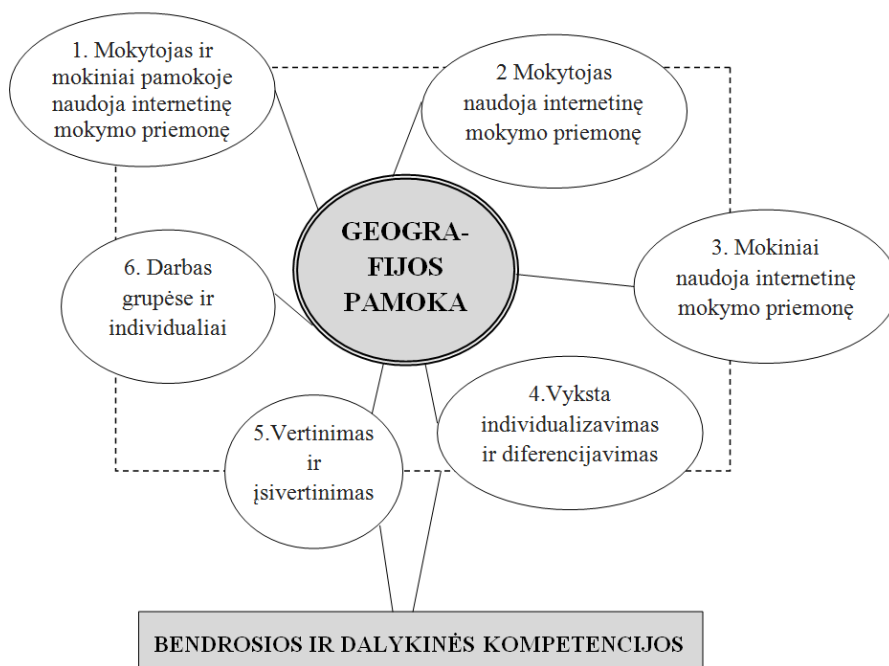
Mokslininkų V. Lamanasko ir R. Vilkonio leidinyje „Internetas gamtamoksliniame ugdyme: situacijos analizė ir prognozės“ teigiama, kad interneto technologijos yra itin reikšmingos siekiant įgyvendinti mokymo programose numatytus reikalavimus. Internetas ir svarbiausia žiniatinklis ugdymo(si) procese suteikia galimybę pasinaudoti didesniais ir naudingais informacijos kiekiais, o taip pat leidžia pasirinkti informacijos šaltinį, ugdyti gebėjimus rasti, tvarkyti ir perduoti informaciją, veikti kūrybiškai, iniciatyviai, prasmingai ir savarankiškai. Žiniatinklio technologija ugdymo(si) procese naudinga tuo, kad ji padeda savarankiškai (pasirenkant ugdymosi vietą, laiką ir trukmę) ieškoti sau reikiamos informacijos. Sėkminga informacijos paieška labai priklauso nuo ieškančiojo kompetencijos ir atkaklumo, motyvacijos. Ugdymo(si) procese yra galimybė panaudoti elektroninį paštą, norint palaikyti savarankišką mokymąsi, skatinti mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą. Autoriai pažymi, kad interneto technologijos leidžia ugdymosi(si) procesą pritaikyti individualiems poreikiams ir daryti jį aktyvesnį. Informacinių technologijų panaudojimas pamokoje ją tobulina, papildo tradicinius ugdymo(si) metodus (Lamanaskas, Vilkonis, 2006).

Geografijos dalyko mokyme, yra galimybės panaudoti nemažą spektrą internetinio mokymo galimybių. Pamokos metu mokiniai, dirbdami individualiai, poromis ir grupėje, gali atlikti užduotis interneto pagalba, pasitikrinti įgytas žinias, gauti mokytojo įvertinimą ir patys įsivertinti, įvertinti savo klasės draugų darbą.

Pastaruoju metu mokymui ir mokymuisi dažnai yra naudojamos internetinės mokymo priemonės, internetiniai vadovėliai. Dauguma geografijos mokytojų ir mokinių naudojami svetainė www.geografija.lt, MO:<http://geografija6-8.mkp.emokykla.lt/>, kitomis mokytojų sukurtomis internetinėmis geografijos mokymo priemonėmis.

Geografijos pamoka, kurioje yra be tradicinių mokymo metodų, naudojama internetinė mokymo priemonė, gali būti organizuojama įvairiai: ja gali naudotis tik mokytojas, norėdamas vaizdžiau, išsamiau pateikti informaciją. Tokia mokymo priemonė gali naudotis mokytojas ir mokiniai. Tada internetinė mokymo priemonė yra naujų žinių perteikimo priemonė, o mokiniams ši priemonė yra žinių pagilinimas ir patikrinimas. Su internetinėmis mokymo priemonėmis pamokoje gali dirbti tik mokiniai: atlikti skirtas užduotis (testą, užduotis žemėlapyje, kurti komiksus, analizuoti schemas, animacinius siužetus ir kt.).

Geografijos mokytojas yra savo pamokos strategas. Atsižvelgdamas į mokinių galimybes, pamokos temą, mokytojas numato pamokos struktūrą, mokymo(si) stilius ir metodus. Jei pamokoje yra numatoma naudoti internetines mokymo priemones, tai kiti mokymo ir mokymosi metodai turi būti labai atsakingai parinkti, kad derintūsi tarpusavyje ir vieni kitus papildytų ir būtų pasiektas maksimalus mokymo(si) rezultatas kiekvienam mokiniui pagal jo gebėjimus. Galima pamokos, kurioje be kitų mokymo metodų yra naudojama internetinė mokymo priemonė, struktūra pateikta schemoje (pav.1).

Pav. 1. Geografijos pamokos, kurioje naudojama internetinė mokymo priemonė, struktūra.

Geografijos pamokos, naudojant internetinę mokymo priemonę, organizavimo metodika ir strategija

Geografijos pamokos sėkmė labai priklauso nuo iš anksto numatytų pamokos uždavinių ir tikslų. Pamokoje labai svarbu fiksuoti ir pastebėti mokinių mokymosi pažangą. Tarpdalykinių ryšių numatymas ir panaudojimas praplečia mokinių akiratį ir palengvina

naujų žinių igijimą. Reikia gerai apgalvoti, kurioje pamokos dalyje bus panaudota internetinė mokymo priemonė.

Lentelėje pateikiama geografijos pamoka 8 klasėje, kurios tema: „Upės aptarimas. Volgos ir Jangdzės upių nagrinėjimas“ (Pav. 2).

Klasė: 8

Pamokos tema: Upės aptarimas. Volgos ir Jangdzės upių nagrinėjimas.

Metodai: : aiškinimas, konsultavimas, demonstravimas, darbas individualiai ir grupėje, praktinis darbas su žemėlapiu, schemomis, internetinė mokymo priemonė.

Laukiami rezultatai: Mokiniai, remdamiesi turimomis žiniomis, pateikta informacija, gamtiniu žemėlapiu, dirbdami individualiai ir grupėje pakartos 4 pagrindines upės dalis, paaiškins upyno ir upės baseino sąvokas, nurodys po 4-6 Volgos ir Jangdzės upių ypatumus. Pamokos struktūra pateikta lentelėje (pav.2).

Pamokos struktūrinės dalys	Mokytojo veikla	Mokinių veikla
<p>1.Moksleivių nuteikimas darbui.</p> <p>Pamokos temos ir uždavinių skelbimas. Jų aptarimas su mokiniais.</p>	<p>Motyvacija. Pamokos pradžioje pateikiama mįslė apie upes.</p> <p>Pamokos tema: Upės aptarimas. Volgos ir Jangdzės upių nagrinėjimas.</p> <p>Uždaviniai: remdamiesi turimomis žiniomis, pateikta informacija, gamtiniu žemėlapiu, dirbdami individualiai ir grupėje pakartosite 4 pagrindines upės dalis, paaiškinsite upyno ir upės baseino sąvokas, nurodysite po 4-6 Volgos ir Jangdzės upių ypatumus.</p>	<p>Mokiniai spėja mįslę.</p> <p>Mokiniai kartu su mokytoja aptaria pamokos temą ir uždavinius.</p>
<p>Naujos medžiagos ir praktinio darbo aiškinimas.</p>	<p>Mokiniais demonstruojama internetinėje mokymo priemonėje parengta medžiaga apie upes.</p> <p>Skirstomas darbas grupėms.</p> <p>1 grupė- upės sąvoka, upės dalys. Išanalizuoja, parodo schemeje.</p> <p>2 grupė- upynas, upės baseinas (prisimenama ir vandenskyra).</p> <p>3 grupė- analizuoja upių ekstremumus ir ruošiasi parodyti žemėlapyje. Rodomos ir didžiausia Lietuvos bei rajono upė.</p> <p>4 grupė- nagrinėja Volgos upės ypatumus,</p> <p>5 grupė- nagrinėja Jangdzės upės ypatumus.</p> <p>Primenamos darbo grupėje taisyklės. Išdalinamos grupių</p>	<p>Mokiniai dirba grupėse.</p> <p>2 grupei pristačius darbą – skiriamos individualios užduotys (užpildyti upyno schemą, pažymėti savo rajono upių baseinus.</p> <p>Mokiniai Volgos ir Jangdzės upes rodo žemėlapyje.</p>

	vertinimo lentelės. Skiriamas darbui laikas.	Grupės įvertina kitų grupių darbą.
Įtvirtinimas. Praktinis darbas.	Testas internetinėje mokymo priemonėje	Mokiniai atlieka užduotį.
Apibendrinimas. Įsivertinimas.	Aptariamas darbas pamokoje. Kas buvo sunkiau, ką naujo sužinojo, kas buvo įdomiausia?	Mokiniai įsivertina savo darbą grupėje.
Refleksija.		Internetinėje mokymo priemonėje sukurti komiksą: „Upių apsaugos priemonės nuo užterštumo“.

Organizuojant pamoką, tikslinga į pamokos parengimą įtraukti ir mokinius. Dauguma aštuntokų gerai dirba su kompiuteriu, todėl patys gali iš anksto rasti informacijos internete, kuria pasinaudos atlikdami užduotis grupėje. Mokinių parengta medžiaga ir gaunama pamokoje informacija iš mokytojo teikiamos internetinės mokymo priemonės, papildo viena kitą. Bendradarbiaujant mokytojui ir mokiniams, pamoka tampa kūrybiškesnė ir išsamesnė. Mokiniai pasijunta lygiaverčiais partneriais su mokytoju.

Pamokos pradžioje mokiniams yra pateikiama mįslė, kurią atspėję jie sužino, kokia tema bus kalbama pamokoje. Tai suaktyvina mokinius, nuteikia darbui. Kai mokiniai išsiaiškina pamokos temą, skelbiami pamokos uždaviniai ir skiriamas darbas grupėms. Atlikę darbą, grupės pristato savo atliktas užduotis. Grupės įvertina vienos kitą pagal nurodytus kriterijus. Pamokos pabaigoje mokiniams teikiamas testas, kurio metu patikrinama mokinių pasiekta pažanga šios pamokos metu.

Internetinėse mokymo priemonėse, kaip pav.: [MO:<http://geografija6-8.mkp.emokykla.lt/>](http://geografija6-8.mkp.emokykla.lt/) yra galimybė atlikti kūrybines užduotis – sukurti komiksą pamokoje analizuota tema. Tokią užduotį galima skirti mokinių refleksijai pamokos pabaigoje.

Be internetinės mokymo priemonės, pamokoje buvo naudojama mokytojos parengta pateiktis skaidrėse (pav.3).

Dieną naktį bėga, niekad nepabėga.

Upės aptarimas. Volgos ir Jangdzės upių nagrinėjimas.

Pamokos uždaviniai

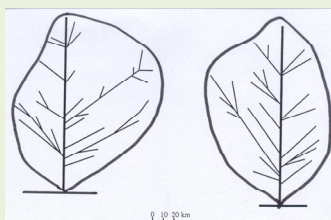
Remdamiesi turimomis žiniomis, pateikta informacija, gamtinių žemėlapiu, dirbdami individualiai ir grupėje:

- pakartosite 4 pagrindines upės dalis;
- paaiškinsite upyno ir upės baseino sąvokas;
- nurodysite po 4-6 Volgos ir Jangdzės upių ypatumus.

MOKINIAI DIRBA GRUPĖSE

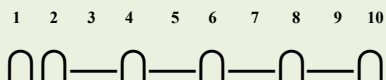
Upynas

TESTAS

**PATIKRINAMA MOKINIŲ
MOKYMOSI PAŽANGA**

Testo atsakymas

Ačiū už pamoką!

Apibendrinimas

Geografijos pamokos sėkmė labai priklauso nuo eilės faktorių: tinkamų metodų ir stilių parinkimo, mokytojo ir mokinių sėkmingo bendradarbiavimo, atsakingai parinktos vaizdinės mokymo priemonės panaudojimo ir kt.

Straipsnyje pristatytoje geografijos pamokoje, vienas iš metodų - internetinių mokymo priemonių panaudojimas. Tai puiki šiuolaikinė mokymo priemonė, leidžianti

aktyvinti mokinius darbui, pajavairinti ugdomąjį procesą, ugdyti mokinių ne tik dalykines, bet ir bendrąsias kompetencijas.

Geografijos pamokoje, kurioje lygiaverčiai partneriai yra mokytojas ir mokinys, pasiekama mokinių mokymosi pažanga. Mokiniai, dirbdami grupėje, padeda vienas kitam mokytis, grupėms darbas diferencijuojamas. Sėkmę lemia ir tinkama mokymuisi emocinė atmosfera.

Literatūra

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos (2008). Vilnius.
Kompetencijų ugdymas (2012). *Metodinė knyga mokytojui*. Vilnius.
Lamanauskas V., Vilkonis R. (2006). *Internetas gamtamoksliniame ugdyme: situacijos analizė ir prognozės*. Šiauliai.

Summary

THE ASPECTS OF USING THE INTERNET IN GEOGRAPHY LESSONS

Laima Railienė

University of Šiauliai, Lithuania

In a modern geography lesson it is important to use the ICT. The usage of ICT not only makes the lesson more varied, gives more information, develops students' skills and common competences but it also deepens students' skills.

The Internet in geography lessons helps to make students be more interested in geography, search for information deepening knowledge from their taught theme. There are lots of Internet geography teaching devices and web sites.

The article deals with the Internet teaching devices for geography and gives the example of the lesson where one of the methods is ICT.

Key words: teaching method, ICT competence, subject competence, Internet teaching device.

Received 15 October 2013; accepted 20 November 2013

Laima Railienė

PhD, Senior Researcher, University of Šiauliai, 25 P. Višinskio Street, Šiauliai, Lithuania. Teacher-Expert, Kėdainiai „Rytas“ Basic School, Kėdainiai, Lithuania

E-mail: laimarailiene@yahoo.com

Website: <http://www.gutc.su.lt>